

VÝCHODISKÁ PRE DEFINOVANIE PRIORITNÝCH CIEĽOV REGIONÁLNEHO ROZVOJA PSK

PREVIAZANOSŤ S TEMATICKÝMI CIEĽMI EŠIF 2014-2020

Výber prioritných cieľov regionálneho rozvoja PSK vychádza z ich nadväznosti na Národnú stratégiu regionálneho rozvoja SR a stratégiu Európa 2020 platnú pre členské štáty Európskej únie na najbližšie obdobie 2014-2020. Koherencia cieľov PHSR PSK s vyššie uvedenými stratégiami vytvára predpoklady pre budúce čerpanie doplnkových zdrojov európskych štrukturálnych a investičných fondov (EŠIF) na implementáciu rozvojových zámerov v kraji, ktoré budú v súlade s nastavenými cieľmi PHSR PSK. Pre toto programové obdobie stanovili členské štáty po spoločných vyjednávaniach 5 hlavných cieľov dokumentu Európa 2020 – stratégia pre inteligentný, udržateľný a inkluzívny rast, ktorá nahradila Lisabonskú stratégiu pre rast a zamestnanosť. Medzi hlavné priority zaradili členské štáty „zelený rast“, „inovácie“, „vzdelávanie“, obmedzovanie chudoby“ a „zamestnanosť“.

Hlavné ciele EÚ, ktorých naplnenie sa plánuje do roku 2020, sú:

- Cieľ 1: dosiahnutie 75%-nej miery zamestnanosti obyvateľov vo veku 20-64 rokov,
- Cieľ 2: dosiahnutie 3%-nej miery investícií do výskumu a vývoja na HDP EÚ,
- Cieľ 3: v oblasti klímy/energie dosiahnutie cieľa 20%-ného zníženia emisií CO₂ oproti roku 1990/ 20%-ného podielu obnoviteľných zdrojov energií/ 20%-ného zvýšenia energetickej efektívnosti
- Cieľ 4: zníženie podielu ľudí, ktorí predčasne ukončia školskú dochádzku, pod 10% a minimálne 40%-ný podiel mladých ľudí by malo mať vysokoškolské vzdelanie
- Cieľ 5: o 20 miliónov ľudí menej by malo byť ohrozených chudobou

Pri definovaní stratégie a cieľov sa v porovnaní s predchádzajúcim programovým obdobím 2007-2013 popri raste a zamestnanosti dostalo do popredia aj životné prostredie a občania v dôsledku výraznej zmeny klímy, energetickej náročnosti, starnúcej populácie a rozširujúcej sa sociálnej exklúzie. Pre obdobie 2014-2020 sa Slovensko zaviazalo prispievať k stratégii Európskej únie pre inteligentný, udržateľný a inkluzívny rast napĺňaním 11 tematických cieľov EŠIF 2014 – 2020 v zmysle pozičného dokumentu spôsobom a rozsahom zohľadňujúcim územné špecifiká Slovenskej republiky:

Tematické ciele (TC) EŠIF 2014 – 2020 v zmysle pozičného dokumentu:

- TC 1 Posilnenie výskumu, technologického rozvoja a inovácií
- TC 2 Zlepšenie prístupu k informačným a komunikačným technológiám, ako aj ich využívania a kvality
- TC 3 Zvýšenie konkurencieschopnosti malých a stredných podnikov (MSP)
- TC 4 Podpora prechodu na nízkouhlíkové hospodárstvo vo všetkých sektoroch
- TC 5 Podpora prispôsobovania sa zmene klímy, predchádzanie a riadenie rizika
- TC 6 Zachovanie a ochrana životného prostredia a podpora efektívneho využívania zdrojov

- TC 7 Podpora udržateľnej dopravy a odstraňovanie prekážok v kľúčových sieťových infraštruktúrach
- TC 8 Podpora udržateľnosti a kvality zamestnanosti a mobility pracovnej sily
- TC 9 Podpora sociálneho začlenenia, boj proti chudobe a akejkoľvek diskriminácii
- TC 10 Investovanie do vzdelania, školení a odbornej prípravy pre zručnosti a celoživotného vzdelávania
- TC 11 Posilnenie inštitucionálnych kapacít orgánov verejnej správy a zainteresovaných strán a efektivity verejnej správy

Pre Prešovský kraj sa napĺňanie tematických cieľov EŠIF 2014-2020 bude uplatňovať v takom rozsahu, v akom mu to umožňuje potenciál a špecifiká jeho územia. V porovnaní s inými krajinami Slovenska je PSK z územného hľadiska uplatňovania tematických cieľov výrazne zaostávajúci v produkcii HDP na obyvateľa, v podiele počtu zamestnaných voči celkovému počtu ekonomicky aktívnych obyvateľov v kraji, na druhej strane je na prvom mieste v počte chránených prírodných území a kultúrnych pamiatok, má najvyšší počet obcí v kraji a je na prvom mieste v najnižšom priemernom veku obyvateľov kraja zásluhou príslušníkov rómskeho etnika, ktorých nárast populácie je charakteristický nízkou vekovou hranicou rodičiek, vysokým počtom detí na jednu rodičku a nízkou úrovňou životných podmienok, pohybujúcou sa na hranici chudoby a nízkym ukončeným vzdelaním. Preto územie PSK bude uplatňovať opatrenia jednotlivých tematických cieľov v rozdielnom rozsahu v porovnaní s celoslovenským rozčlenením.

Konkrétne pre TC2 je dostupnosť IKT v PSK z hľadiska krajskej úrovne najnižšia. Tento kraj spolu s Banskobystrickým je charakteristický vysokým počtom malých obcí (do 500 obyvateľov) a nízkou hustotou osídlenia.

Pre TC5 opatrenia na zmiernenie negatívnych dopadov klímy na poľnohospodárstvo by mali byť situované do okresov, kde prevažuje poľnohospodárska pôda. Sú to najmä okresy na Podunajskej a Východoslovenskej nížine. V týchto územiach je potrebné uprednostňovať opatrenia na zamedzenie negatívnych vplyvov na pôdu ako je erózia. Aj z hľadiska ku zmene klímy je potrebné opatrenia lesného hospodárstva uprednostňovať v hornatejších okresoch SR, kde budú podmienky pre lesné ekosystémy stabilnejšie.

Pre TC6 budú opatrenia realizované na celom území SR v súlade s relevantnými plánmi ochrany jednotlivých zložiek prírody, plánom odpadového hospodárstva, programom Natura 2000, ktorých územné členenie nekopíruje administratívne členenie SR na kraje. Opatrenia pre EFRR na investície do efektívnych dodávok vody, vrátane nových investícií do znižovania úniku vody a rekonštrukcie stokovej siete, investície do opatrení na zníženie znečistenia ovzdušia súvisiaceho s dopravou sa budú koncentrovať predovšetkým do mestských funkčných území, centier osídlenia 1. a 2. skupiny, ako aj do prímestských pásiem ťažisk osídlenia prvej úrovne a do územia ostatných obcí, ako aj vodohospodárskymi aglomeráciami. Opatrenia pre EFRR na podporu udržateľného integrovaného rozvoja miest a obnovy kontaminovaných miest budú orientované predovšetkým do mestských funkčných území, centier osídlenia 1. a 2. skupiny. Opatrenia EPFRV pre ochranu a zachovanie biologickej diverzity budú prioritne smerované do vymedzených území NATURA 2000 a do oblastí s vysokou prírodnou hodnotou. V oblasti ochrany pôdy a vôd prioritne do oblastí so zvýšenou mierou erózie a znečistenia vôd z poľnohospodárskych činností. Opatrenia EPFRV pre zachovanie poľnohospodárstva v oblastiach s prírodnými, alebo inými špecifickými obmedzeniami budú smerované do presne definovaných oblastí.

TC7: Dopravná infraštruktúra je jedným z rozhodujúcich faktorov pre hospodársky rast. Slovensko stále zaostáva v kvalite a vybavenosti dopravnou infraštruktúrou za vyspelými krajinami EÚ27. Preto je potrebné sa zamerať na rozvoj najmä nadradenej dopravnej siete, ktorá prepojí regióny SR s hlavnými európskymi dopravnými ťahmi. Kľúčovou úlohou SR bude dobudovanie cestnej dopravnej siete západného a východného Slovenska, ako aj modernizácia hlavných železničných ťahov. Dôležité bude aj využiť potenciál v rozvoji leteckej dopravy, a to najmä v hl. meste SR Bratislave, ale aj v druhom najväčšom meste SR Košiciach. Podpora rozvoja ekologickej a udržateľnej mestskej mobility bude smerovaná najmä do metropolitných oblastí. Najlepšie predpoklady pre absorpciu podporovaných investícií EFRR do integrovanej, udržateľnej a dostupnej mestskej mobility v mestách, mestských regiónoch a metropolitných oblastiach, ktoré povedú k nižším emisiám skleníkových plynov, najmä prostredníctvom plánov udržateľnej mestskej dopravy, vrátane uľahčenia využívania verejnej dopravy, je potrebné lokalizovať predovšetkým do mestských funkčných území, centier osídlenia 1. a 2. skupiny, prímestských pásiem ťažísk osídlenia prvej úrovne a podľa miestnych pomerov do území ťažísk osídlenia prvej a druhej úrovne.

(TC 8) Podpora zamestnanosti a mobility pracovnej sily je pre Slovensko veľmi dôležitou oblasťou, nakoľko nezamestnanosť na Slovensku je jednou z najvyšších v rámci EÚ27 a predstavuje vážny a dlhodobý problém. Okrem vysokého podielu nezamestnanosti mladých ľudí (do 24 rokov) je tu aj vysoké percento dlhodobo nezamestnaných. Opatrenia na ich vyriešenie je potrebné smerovať najmä do regiónov a okresov s najvyššou mierou nezamestnanosti, no na druhej strane je potrebné prijímať a podporovať opatrenia na predchádzanie nezamestnanosti v budúcnosti.

(TC9) Podporu sociálneho začlenenia a boj proti chudobe je z územného hľadiska potrebné vnímať celoplošne na celom území SR. I keď je možné charakterizovať územia s väčšími problémami v oblasti sociálneho začlenenia, resp. chudoby, v každom regióne sa nachádzajú sociálne slabšie skupiny obyvateľstva s potrebou podpory.

(TC10) Kľúčové opatrenia ESF do vzdelania, školení a odbornej prípravy, ako aj zručností a celoživotného vzdelávania a investície EFRR do infraštruktúry v oblasti vzdelávania a odbornej prípravy orientovať do celého územia SR. Najlepšie predpoklady pre absorpciu podporovaných investícií budú mať centrá, územia ťažísk osídlenia, ako aj miestne centrá v území ostatných obcí ležiacich na rozvojových osiach a vytipovaných v RIUS.

(TC11) Zavádzanie efektívnej a modernej verejnej správy je kľúčové pre celé územie SR. Individuálne formy opatrení je potrebné aplikovať s ohľadom na špecifiká jednotlivých typov území. Koncentráciu kľúčových opatrení ESF a EFRR je potrebné orientovať predovšetkým do centier osídlenia, ktoré sú sídlami regionálnej a lokálnej verejnej správy v súlade s cieľom zavádzania e-Governmentu.

Preto **prioritnými tematickými cieľmi**, ktorých napĺňanie si stanovuje PSK za prioritu sú:

- -(TC 1) rast HDP založený na podpore inovácií v hospodárstve a (TC3) konkurencieschopnosti podnikov (v tom cestovný ruch, priemyselné podniky, energetika, alternatívne využitie poľnohospodárstva),
- -(TC8) podpora zamestnanosti a mobility pracovnej sily so špecifickými opatreniami pre mladých nezamestnaných a dlhodobo nezamestnaných do regiónov s najvyššou mierou nezamestnanosti,
- (TC6) opatrenia na ochranu a zachovanie prírodného bohatstva vo všetkých jej zložkách, hlavne zvyšovanie efektívnosti dodávok vody a bezpečnosti kanalizácie odpadovej vody, efektívnu

- ochranu zdrojov pitnej vody a rekonštrukciu kanalizácií, reguláciu vodných tokov, (výstavbu vodnej nádrže Tichý potok), znižovanie znečistenia ovzdušia, obnovovanie kontaminovaných miest, zachovanie biodiverzity a prírodných oblastí s vysokou hodnotou,
- (TC5) opatrenia na zamedzovanie negatívnych vplyvov zmeny klímy v poľnohospodárstve a lesnom hospodárstve (protierózne opatrenia), opatrenia na reguláciu zberu vody zo zrážok, z vodných tokov,
 - (TC7) dobudovanie hlavných ťahov dopravnej infraštruktúry, podpora integrovanej udržateľnej a dostupnej mestskej mobility obyvateľstva v prímestských častiach a sídlach osídlenia 1. a 2. Stupňa zameraných na znižovanie tvorby skleníkových plynov (CO₂),
 - (TC9) podpora sociálneho začlenenia a boj proti chudobe zameraný na sociálne slabšie skupiny obyvateľstva,
 - (TC10) – investície do infraštruktúry v oblasti vzdelávania, a odbornej prípravy do centier obcí
 - (TC11) pre centrá osídlenia – zefektívnenie fungovania verejnej správy

OPERAČNÉ PROGRAMY 2014 -2020

Slovenská republika bude v programovom období 2014 - 2020 čerpať Európske štrukturálne a investičné fondy (EŠIF) prostredníctvom operačných programov v rámci Cieľa Investovanie do rastu a zamestnanosti a v rámci Cieľa Európska územná spolupráca.

Dokument PHSR PSK vychádza predovšetkým z nasledovných operačných programov (2014-2020), ktoré umožňujú čerpanie finančných prostriedkov na regionálny rozvoj pre územie PSK :

- Operačný program Efektívna verejná správa
- Operačný program Integrovaná infraštruktúra
- Integrovaný regionálny operačný program
- Operačný program Kvalita životného prostredia
- Operačný program Ľudské zdroje
- Program rozvoja vidieka
- Operačný program Technická pomoc
- Operačný program Výskum a inovácie
- Program cezhraničnej spolupráce PL - SK 2014 – 2020
- Program cezhraničnej spolupráce ENI HU – SR - RO – UA 2014 - 2020

Operačné programy cieľa Investovanie do rastu a zamestnanosti

P.č.	Operačné programy	Riadiaci orgán	Pridelené finančné prostriedky v EUR
1.	Výskum a inovácie	MŠVVŠ SR	2 266 776 537
2.	Integrovaná infraštruktúra	MDVRR SR	3 966 645 373
3.	Ľudské zdroje	MPSVR SR	2 204 983 517
4.	Kvalita životného prostredia	MŽP SR	3 137 900 110
5.	Integrovaný regionálny OP	MPRV SR	1 754 490 415
6.	Efektívna verejná správa	MV SR	278 449 284
7.	Technická pomoc	ÚV SR	159 071 912
8.	Program rozvoja vidieka	MPRV SR	1 545 272 844
9.	Rybné hospodárstvo	MPRV SR	15 785 000
	SPOLU		15 329 374 992

Operačný program Výskum a inovácie

- predstavuje spoločný programový dokument Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky a Ministerstva hospodárstva Slovenskej republiky pre poskytnutie podpory z Európskych štrukturálnych a investičných fondov v programovom období 2014 – 2020 v oblasti zameranej na **vytvorenie stabilného prostredia priaznivého pre inovácie pre všetky relevantné subjekty a podporu zvýšenia efektívnosti a výkonnosti systému výskumu, vývoja a inovácií**, ako základného piliera pre zvyšovanie konkurencieschopnosti, udržateľného hospodárskeho rastu a zamestnanosti.
- viac ako tri štvrtiny všetkých finančných prostriedkov sú určené na posilnenie výskumu, technologického rozvoja a inovácií a zvyšná časť je alokovaná na podporu zvýšenia konkurencieschopnosti malých a stredných podnikov

Aktivity pre mestá a obce

- V danom OP okrajovo – partnerstvá (tvorba klastrov, podpora MSP)

Operačný program Integrovaná infraštruktúra 2014-2020

- výrazne prispieje k podpore kľúčových európskych a vnútroštátnych rozvojových priorít: a to k **obnoveniu železničnej infraštruktúry** a vozového parku, verejnej osobnej doprave, infraštruktúre vodných ciest, **cestnej infraštruktúre**, informačnej spoločnosti a technickej pomoci. Program sa zameria na hlavné priority t.j. **podporu trvalo udržateľnej dopravy a odstraňovanie kapacitných obmedzení v kľúčových sieťových infraštruktúrach a zlepšenie dostupnosti, využitia a kvality informačných a komunikačných technológií.**

Podpora zameraná na mestá a obce:

PO 3 Verejná osobná doprava

ŠC 3.1 Zvýšenie atraktivity verejnej osobnej dopravy prostredníctvom modernizácie a rekonštrukcie infraštruktúry pre IDS a mestskú dráhovú dopravu

ŠC 3.2 Zvýšenie atraktivity a prístupnosti verejnej osobnej dopravy prostredníctvom obnovy mobilných prostriedkov dráhovej MHD

Aktivity: investície do mestskej dráhovej dopravy, obnova vozového parku, vybudovanie a modernizácia technického vybavenia – oprávnený prijímateľ Mesto Prešov (trolejbusy)

PO 7 Informačná spoločnosť

ŠC 7.1 Zvýšenie pokrytia širokopásmovým internetom / NGN (budovanie sietí, projektová dokumentácia)

ŠC 7.2 Zvýšenie inovačnej kapacity najmä malých a stredných podnikateľov v digitálnej ekonomike (rozšírenie možností pre elektronickú identifikáciu, autentifikáciu a autorizáciu v jednotnom digitálnom priestore)

ŠC 7.9 Zvýšenie kybernetickej bezpečnosti v spoločnosti

Operačný program ľudské zdroje

- predstavuje spoločný programový dokument Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny, Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu SR a Ministerstva vnútra SR pre poskytnutie podpory z Európskych štrukturálnych a investičných fondov v programovom období 2014 – 2020 v oblasti zameranej na **podporu vzdelávania, zamestnanosti, sociálnej inklúzie a zraniteľných skupín na trhu práce.**

Podpora zameraná na mestá a obce:

PO 1 Vzdelávanie

ŠC 1.1.1 Zvýšiť inkluzívnosť a rovnaký prístup ku kvalitnému vzdelávaniu a zlepšiť výsledky a kompetencie detí a žiakov (zabezpečiť rovnosť príležitostí vo výchovno-vzdelávacom procese, zabezpečiť učebné pomôcky, tvorba, inovácia vzdelávacích programov, podpora vzdelávania a výmenných pobytov pedagógov a žiakov...)

PO 2 Iniciatíva na podporu zamestnanosti mladých ľudí

ŠC 2.1.1 Zavedením záruky pre mladých nezamestnaných ľudí (UoZ), ktorí patria k NEET, zvýšiť zamestnanosť, zamestnateľnosť a účasť mladých ľudí na trhu práce (ZMOS – programy na zapojenie mladých nezamestnaných do procesu práce)

PO 3 Zamestnanosť

ŠC 3.1.1 Zvýšiť zamestnanosť, zamestnateľnosť a znížiť nezamestnanosť s osobitným dôrazom na dlhodobo nezamestnaných, nízko kvalifikovaných, starších a zdravotne postihnuté osoby

ŠC 3.1.2 Zlepšiť prístup na trh práce uplatnením účinných nástrojov na podporu zamestnanosti, vrátane podpory mobility pre získanie zamestnania, samostatnej zárobkovej činnosti a aktivít vo vidieckych oblastiach

ŠC 3.2.2 Znížiť horizontálnu a vertikálnu rodovú segregáciu na pracovnom trhu a v príprave na povolanie

PO 4 Sociálne začlenenie

ŠC 4.1.1 Zvýšenie účasti najviac znevýhodnených a ohrozených osôb v spoločnosti, vrátane na trhu práce

ŠC 4.1.2 Prevencia a eliminácia všetkých foriem diskriminácie

ŠC 4.2.1 Prechod z inštitucionálnej na komunitnú starostlivosť

PO 5 Integrácia marginalizovaných rómskych komunít

ŠC 5.1.1 Zvýšiť vzdelanostnú úroveň príslušníkov marginalizovaných komunít, predovšetkým Rómov, na všetkých stupňoch vzdelávania s dôrazom na predprimárne vzdelávanie

ŠC 5.1.2 Zvýšiť finančnú gramotnosť, zamestnateľnosť a zamestnanosť marginalizovaných komunít, predovšetkým Rómov

ŠC 5.1.3 Podporiť prístup k zdravotnej starostlivosti a verejnému zdraviu vrátane preventívnej zdravotnej starostlivosti, zdravotníckej osvetu a k zlepšeniu štandardov hygieny bývania

PO 6 Technická vybavenosť v obciach s prítomnosťou marginalizovaných rómskych komunít

ŠC 6.1.1 *Rast počtu rómskych domácností s prístupom k zlepšeným podmienkam bývania*

ŠC 6.1.2 Zlepšiť prístup ku kvalitnému vzdelávaniu vrátane vzdelávania a starostlivosti v ranom detstve

ŠC 6.1.3 Zlepšiť prístup ľudí z MRK k sociálnej infraštruktúre

ŠC 6.2.1 Zvýšiť mieru zamestnanosti MRK v subjektoch sociálnej ekonomiky v územiach s prítomnosťou MRK

Operačný program Kvalita životného prostredia

- sa zameriava na podporu napĺňania cieľov stratégie Európa 2020 pre inteligentný, udržateľný a inkluzívny rast vo všetkých regiónoch Slovenska. **Hlavným cieľom je podpora udržateľného a efektívneho využívania prírodných zdrojov, zabezpečenie ochrany životného prostredia, aktívne prispôsobenie sa zmenám klímy a propagácia energetickej účinnosti a nízkouhlíkového hospodárstva.**

Podpora zameraná na mestá a obce:

PO1: Udržateľné využívanie prírodných zdrojov prostredníctvom rozvoja environmentálnej infraštruktúry

ŠC 1.1.1 Zvýšenie miery zhodnocovania odpadov so zameraním na ich prípravu na opätovné použitie a recykláciu a podpora predchádzania vzniku odpadov

ŠC 1.2.1 Zlepšenie odvádzania a čistenia komunálnych odpadových vôd v aglomeráciách nad 2 000 EO v zmysle záväzkov SR voči EÚ (budovanie kanalizácie, ČOV a ostatnej relevantnej infraštruktúry)

ŠC 1.2.2 Zvýšenie spoľahlivosti úpravy vody odoberanej z veľkokapacitných zdrojov povrchových vôd v záujme zvýšenia bezpečnosti dodávky pitnej vody verejnými vodovodmi

ŠC 1.3.1 Zlepšenie stavu ochrany druhov a biotopov a posilnenie biodiverzity, najmä v rámci sústavy Natura 2000 (aktivita: Zlepšenie informovanosti a zapojenia kľúčových sektorov a verejnosti na úseku ochrany prírody a krajiny)

Integrovaný regionálny operačný program

Hlavným cieľom operačného programu je **prispieť k podpore kvality života a zabezpečenie trvalo udržateľného poskytovania verejných služieb naprieč celou krajinou**. To bude prínosom pre vyvážený a udržateľný regionálny rozvoj, ako aj hospodársku, územnú a sociálnu súdržnosť slovenských regiónov, miest a obcí. K hlavným prioritám programu patrí bezpečná a ekologická doprava v regiónoch, ľahší prístup k účinným a kvalitným verejným službám, mobilizácia kreatívneho potenciálu v regiónoch, zlepšenie kvality života v regiónoch s dôrazom na životné prostredie a miestny rozvoj vedený komunitou.

Podpora zameraná na mestá a obce:

PO 1 Bezpečná a ekologická doprava v regiónoch

ŠC 1.2.1 Zvyšovanie atraktivity a konkurencieschopnosti verejnej osobnej dopravy (plány mobility, generely dopravy, modernizácia systémov, rekonštrukcia, modernizácia, budovanie parkovísk, obratísk, nákup enviro a nízkopodlažných autobusov)

ŠC 1.2.2 Zvýšenie atraktivity a prepravnej kapacity nemotorovej dopravy (predovšetkým cyklistickej dopravy) na celkovom počte prepravených osôb (cyklistické komunikácie, chránené parkoviská, elektrobicykle, pešie zóny, web portály, mobil aplikácie)

PO 2 Ľahší prístup k efektívnym a kvalitnejším verejným službám

ŠC 2.1.1 Podporiť prechod poskytovania sociálnych služieb a zabezpečenia výkonu opatrení sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately v zariadení z inštitucionálnej formy na komunitnú a podporiť rozvoj služieb starostlivosti o dieťa do troch rokov veku na komunitnej úrovni

ŠC 2.2.1 Zvýšenie hrubej zaškolenosti detí materských škôl

ŠC 2.2.2 Zlepšenie kľúčových kompetencií žiakov základných škôl

PO 3 Mobilizácia kreatívneho potenciálu v regiónoch

ŠC 3.1 Stimulovanie podpory udržateľnej zamestnanosti a tvorby pracovných miest v kultúrnom a kreatívnom priemysle prostredníctvom vytvorenia priaznivého prostredia pre rozvoj kreatívneho talentu, netechnologických inovácií

PO 4 Zlepšenie kvality života v regiónoch s dôrazom na životné prostredie

ŠC 4.2.1 Zvýšenie podielu obyvateľstva so zlepšeným zásobovaním pitnou vodou a odvádzanie a čistenie odpadových vôd verejnou kanalizáciou bez negatívnych dopadov na životné prostredie

ŠC 4.3.1 Zlepšenie environmentálnych aspektov v mestách a mestských oblastiach prostredníctvom budovania prvkov zelenej infraštruktúry a adaptáciou urbanizovaného prostredia na zmenu klímy ako aj zavádzaním systémových prvkov znižovania znečistenia ovzdušia a hluku

PO 5 Miestny rozvoj vedený komunitou

Podpora pre MAS

ŠC 5.1.1 Zvýšenie zamestnanosti na miestnej úrovni podporou podnikania a inovácií

ŠC 5.1.2 Zlepšenie udržateľných vzťahov medzi vidieckymi rozvojovými centrami a ich zázemím vo verejných službách a vo verejných infraštruktúrach

Operačný program Efektívna verejná správa

- je programovým dokumentom národného charakteru, ktorý bude poskytovať pomoc z Európskeho sociálneho fondu v programovom období 2014 – 2020 **s cieľom vytvoriť podmienky pre poskytovanie kvalitných a dostupných verejných služieb efektívnym spôsobom v každej fáze života resp. podnikania ich prijímateľov**. Programová stratégia je definovaná tak, aby podporovala napĺňanie priorít stratégie Európa 2020 a prispievala k plneniu cieľov Národného programu reforiem Slovenskej republiky („NPR SR“), ako aj požiadaviek vyplývajúcich z legislatívy EÚ v relevantných oblastiach a zároveň reflektovala na potreby a výzvy na národnej, resp. regionálnej a lokálnej úrovni, s cieľom zabezpečenia predpokladov pre udržateľný a inkluzívny rast prostredníctvom komplexnej reformy verejnej správy SR.

Program rozvoja vidieka

- predstavuje spoločný programový dokument Ministerstva pôdohospodárstva a rozvoja vidieka Slovenskej republiky pre poskytnutie podpory z Európskych štrukturálnych a investičných fondov v programovom období 2014 – 2020 **v oblasti zameranej na zvýšenie rastu, udržanie a tvorbu pracovných miest na vidieku v súlade s ochranou životného prostredia na dosiahnutie cieľov rozvoja vidieka: podporovať konkurencieschopnosť poľnohospodárstva, zabezpečovať udržateľné hospodárenie s prírodnými zdrojmi a dosiahnuť vyvážený územný rozvoj vidieckych komunít. Zaberá sektor poľnohospodárstva, potravinárstva, lesníctva, cestovného ruchu.**

Operačný program Rybné hospodárstvo

- predstavuje spoločný programový dokument Ministerstva pôdohospodárstva a rozvoja vidieka Slovenskej republiky pre poskytnutie podpory z Európskych štrukturálnych a investičných fondov v programovom období 2014 – 2020 **v oblasti zameranej na trvalo udržateľný a konkurencieschopný sektor rybného hospodárstva**. Hlavnými cieľmi sú zvýšenie konkurencieschopnosti a životaschopnosti podnikov akvakultúry vrátane zlepšenia bezpečnostných alebo pracovných podmienok, najmä MSP, ochrana a obnovenie vodnej biodiverzity, zlepšenie ekosystémov vzťahujúcich sa k akvakultúre a podpora akvakultúry efektívne využívajúcej zdroje; zabezpečenie zberu relevantných a vysoko kvalitných údajov a analýz Spoločnej rybárskej politiky EÚ za sektor akvakultúry a spracovateľský sektor v súlade s viacročným programom v zmysle návrhu nariadenia Európskeho parlamentu a Rady o SRP; implementácia opatrení, ktoré podporia uvádzanie na trh a spracovania produktov akvakultúry.

Operačný program Technická pomoc

- posilní najmä systémový prístup k európskym štrukturálnym a investičným fondom, vytvorí vysoko odbornú a efektívnu podporu pre riadenie a implementáciu EŠIF dobudovaním efektívneho systému ich regulácie, zvýšením kvality administratívnych kapacít podieľajúcich sa na ich riadení, na kontrole a audite, ako aj ochrane finančných záujmov EÚ.
- Operačný program Technická pomoc prispeje k plneniu cieľov Stratégie Európa 2020, ako aj Národného programu reforiem Slovenskej republiky. Prostredníctvom OP TP sa dosiahne efektívne, účinné a transparentné čerpanie prostriedkov EŠIF v rámci všetkých operačných programov, ktorého pozitívne prínosy pocítia všetci občania Slovenskej republiky.

OP Integrovaná infraštruktúra (OP II)	OP Ľudské zdroje (OP LZ)	OP Integrovaný regionálny operačný program (OP IROP)	OP Kvalita životného prostredia (OP KŽP)	OP Výskum a inovácie (OP Val)	OP Efektívna verejná správa (OP EVS)	Program rozvoja vidiea (PRV)
Prioritná os 1: Železničná infraštruktúra (TEN-T CORE)	Prioritná os 1: Vzdelávanie <i>Prijímatelia: regionálna a miestna samospráva (Investičná priorita 1.1 a 1.3)</i>	Prioritná os 1: Bezpečná a ekologická doprava	Prioritná os 1: Udržateľné využívanie prírodných zdrojov prostredníctvom rozvoja environmentálnej infraštruktúry <i>Prijímatelia: obce (Investičná priorita 1.1 a 1.2)</i>	Prioritná os 1: Podpora výskumu, vývoja a inovácií	Prioritná os 1: Posilňovanie inštitucionálnych kapacít a efektívnosti verejnej správy	Opatrenie 7 Základné služby a obnova dedín vo vidieckych oblastiach <i>Prijímatelia : MAS, mestá, obce.....</i>
Prioritná os 2: Cestná infraštruktúra (TEN-T CORE)	Prioritná os 2: Zamestnanosť <i>Prijímatelia: Obce</i>	Prioritná os 2: Ľahší prístup k efektívnym a kvalitnejším verejným službám <i>Prijímatelia: Obce</i>	Prioritná os 2: Adaptácia na nepriaznivé dôsledky zmeny klímy so zameraním na ochranu pred povodňami <i>Prijímatelia: obce (Investičná priorita 2.1 B)</i>	Prioritná os 2: Podpora výskumu, vývoja a inovácií v Bratislavskom kraji	Prioritná os 2: Posilňovanie efektívnosti orgánov verejnej správy pri implementácii politík	Opatrenie 9 Leader <i>Prijímatelia : MAS, mestá, obce.....</i>
Prioritná os 3: Verejná osobná doprava	Prioritná os 3: Sociálne začlenenie <i>Prijímatelia: Obce</i>	Prioritná os 3: Mobilizácia kreatívneho	Prioritná os 3 : Podpora riadenia rizík a odolnosti proti katastrofám v	Prioritná os 3: Posilnenie		

		potenciálu v regiónoch	súvislosti so zmenou klímy <i>Prijímatelia: Obce</i>	konkurencieschopn osti a rastu MSP		
Prioritná os 4: Infraštruktúra vodnej dopravy (TEN-T CORE)	Prioritná os 4: Integrácia MRK <i>Prijímatelia: obce s prítomnosťou MRK</i>	Prioritná os 4: Zlepšenie kvality života v regiónoch s dôrazom na ŽP <i>Prijímatelia: Obce</i>	Prioritná os 4: Energeticky efektívne nízkouhlíkové hospodárstvo <i>Prijímatelia: obce (Investičná priorita 4.3)</i>	Prioritná os 4: Rozvoj konkurencieschopn ých MSP v Bratislavskom kraji		
Prioritná os 5: Železničná infraštruktúra (mimo TEN-T CORE)	Prioritná os 5: Technická vybavenosť v obciach s prítomnosťou MRK <i>Prijímatelia: obce s prítomnosťou MRK</i>	Prioritná os 5: Miestny rozvoj vedený komunitou <i>Prijímatelia : MAS, mestá, obce.....</i>				
Prioritná os 6: Cestná infraštruktúra (mimo TEN-T CORE)						
Prioritná os 7: Informatizácia spoločnosti						

Vysvetlivky: Schéma zobrazuje prehľad základných operačných programov v programovom období 2014 – 2020, prepojenosť zamerania prioritných osí a doplnenú poznámku, v rámci ktorých prioritných osí sú oprávnenými prijímateľmi obce.

Operačné programy cieľa Európska územná spolupráca

P.č.	Operačný program	Orgán zodpovedný za prípravu a implemetáciu
	Programy cezhraničnej spolupráce	
1.	SK - CZ 2014 - 2020	MPRV SR
2.	SK - AT 2014 - 2020	MPRV SR
3.	PL - SK 2014 - 2020	MPRV SR
4.	SK - HU 2014 - 2020	MPRV SR
5.	ENI HU - SK - RO - UA 2014 - 2020	MPRV SR
	Programy nadnárodnej spolupráce	
6.	Stredná Európa	ÚV SR
7.	ETC Dunaj	ÚV SR
	Programy medziregionálnej spolupráce	
8.	INTERREG	MH SR
9.	ESPO	MDVRR SR
10.	INTERACT	BSK/MH SR
11.	URBACT	MDVRR SR
	SPOLU	223 367 272 EUR

INÉ PROGRAMY UMOŽŇUJÚCE ČERPANIE FINANČNÝCH ZDROJOV NA REGIONÁLNY ROZVOJ

Nórsky finančný mechanizmus

Finančný mechanizmus EHP a Nórsky finančný mechanizmus predstavujú príspevky prispievateľských krajín, t.j. Nórska, Islandu a Lichtenštajnska viacerým členským štátom Európskej únie, kde podporované projekty sú zamerané na posilnenie bilaterálnych vzťahov medzi prijímateľskou krajinou (SR) a donorskými štátmi (Nórskom, Lichtenštajnskom a Islandom), znižovanie regionálnych rozdielov a výmenu skúseností či rozvoj inovácií v nasledujúcich 9 programoch:

- 1. Prispôsobenie sa zmene klímy
- 2. Miestne a regionálne iniciatívy na zníženie národných nerovností a podporu sociálnej inklúzie

- 3. Ochrana a revitalizácia kultúrneho a prírodného dedičstva a podpora diverzity v kultúre a umení v rámci európskeho kultúrneho dedičstva
- 4. Zelené inovácie v priemysle
- 5. Domáce a rodovo podmienené násilie
- 6. Cezhraničná spolupráca
- 7. Štipendijný program
- 8. Globálny fond pre dôstojnú prácu a tripartitný dialóg
- 9. Fond pre mimovládne organizácie

Medzinárodný Vyšehradský fond

- podporuje medzinárodnú projektovú spoluprácu krajín V4 v oblasti kultúry, výskumu a vývoja, mládežnícke výmeny, štipendijné pobyty, podporu cestovného ruchu, cezhraničnú spoluprácu

INÉ MEDZINÁRODNÉ PROGRAMY EÚ:

Prijímateľmi finančnej pomoci cez programy EÚ sú nielen mestá, obce, verejné inštitúcie, ale aj malé a stredné podniky, mimovládne organizácie, mladí ľudia, výskumní pracovníci, poľnohospodári a ďalšie skupiny prijímateľov. Popri finančnej podpore z rámci programov regionálneho rozvoja kohéznej politiky EÚ poskytuje EÚ financie aj cez iné samostatné programy. Nižšie sú uvedené tie, ktoré sú potenciálne vhodnými zdrojmi financovania strategických cieľov a jednotlivých opatrení PHSR PSK pre obdobie 2014-2020:

Program Kreatívna Európa

- podporuje sektor kultúry, filmový priemysel a kreatívny priemysel a jeho propagáciu v ďalších krajinách a v meniacich sa podmienkach súčasného digitálneho veku. Schválené finančné zdroje program na obdobie do r. 2020 sú vo výške 1 462,72 milión dolárov v bežných cenách.

Program Európa pre občanov

- podporuje európske občianstvo a zlepšovanie podmienok pre demokratickú účasť občanov v EÚ, zvyšovanie povedomia o spoločnej histórii, hodnotách, rôznorodosti a podporu príležitostí na sociálny a interkultúrny dialóg a dobrovoľníctvo na úrovni EÚ

Program Erasmus Plus

- je zameraný na podporu vzdelávania, odbornej prípravy, mládeže a športu. V rámci podporovaných sektorov vzdelávania je zahrnuté základné školstvo, stredné školstvo, odborná príprava, vysokoškolské vzdelávanie a vzdelávanie dospelých.

Program LIFE

- je finančným nástrojom EÚ podporujúci projekty zamerané na zachovanie životného prostredia, prírody a biodiverzity a aktivity reagujúce na zmeny klímy.

Horizont 2020

- je program zameraný na podporu inovácií a posilňovanie vedeckej a technologickej základne EÚ a podporu rastu konkurencieschopnosti Únie vrátane konkurencieschopnosti jej priemyslu. Tento program sa v období 2014 - 2020 zameriava na nasledujúce tri priority:
 - o 1. excelentná veda – s cieľom posilniť a rozšíriť excelentnosť vedeckej základne a skonsolidovať Európsky výskumný priestor pre rast jeho konkurencieschopnosti v celosvetovom meradle.
 - o 2. vedúce postavenie priemyslu – s cieľom urýchliť vývoj technológií a inovácií, ktoré budú podporovať podniky z najvyššieho a pomáhať inovatívnym európskym malým a stredným podnikom (ďalej len „MSP“) narásť na svetové vedúce spoločnosti (IKT, nanotechnológie, pokročilé materiály, biotechnológie, pokročilá výroba a vesmír) a zabezpečiť prístup k prostriedkom financovania rizika a inovácie v MSP.
 - o 3. spoločenské výzvy – s cieľom priamo reagovať na politické priority a spoločenské výzvy vymedzené v stratégii Európa 2020.

Nástroj technickej pomoci ELENA

V rámci predchádzajúceho programového obdobia 2007-2013 a v súlade s napĺňaním záväzkov Dohovoru primátorov Prešovského kraja podpísal PSK zmluvu o využití nástroja technickej pomoci ELENA poskytovaného Európskou investičnou bankou a Európskou úniou pre aktivity a poradenstvo zamerané na prípravu investičného programu Trvalo udržateľnej energie v PSK. Európsky nástroj pomoci v oblasti lokálnej energie (European Local Energy Assistance Facility (ELENA)) je vytvorený Európskou komisiou a Európskou investičnou bankou na základe Iniciatívy pre financovanie trvalo udržateľnej energie.

JASPERS

JASPERS je ďalší nástroj technickej pomoci určený verejnej správe na podporu prípravy hlavných projektov s možným spolufinancovaním z finančných zdrojov EÚ.

VZŤAH K INÝM ROZVOJOVÝM DOKUMENTOM

Východiská v oblasti sociálnych služieb pre definovanie prioritných cieľov regionálneho rozvoja PSK:

Dokument: **Národné priority rozvoja sociálnych služieb na roky 2015 - 2020**

Národnými prioritami rozvoja na roky 2015 – 2020 sú:

- zabezpečiť dostupnosť sociálnych služieb v súlade s potrebami komunity,
- podporiť prechod prijímateľov sociálnych služieb z inštitucionálnej starostlivosti na komunitnú starostlivosť,
- podporiť rozvoj sociálnych služieb dostupných pre osoby zotrvávajúce v priestorovo segregovanej lokalite s prítomnosťou koncentrovanej a generačne reprodukovanej chudoby,
- zvyšovať kvalitu poskytovaných sociálnych služieb.

Vybrané demografické ukazovatele a iné relevantné informácie pre formulovanie národných priorit SR:

- prirodzený prírastok na 1000 obyvateľov sa znižuje
- vekový priemer obyvateľov sa znižuje
- vývoj počtu seniorov nad 65 rokov rastie
- vývoj počtu dlhodobo ZPO v zariadeniach SS rastie

"Prognostický ústav SAV ďalej uvádza, že je jednoznačne možné povedať, že Slovenská republika v najbližších rokoch čaká dynamické starnutie jeho populácie spôsobené predovšetkým posúvaním početných generácií do seniorského veku. Podľa prognózy priemerný vek obyvateľstva presiahne v roku 2015 hodnotu 40 rokov a do roku 2025 sa priblíži k hodnote 43 rokov. Odhaduje sa, že od roku 2018 budú v Slovenskej republike prevažovať seniори nad detskou zložkou obyvateľstva a tento trend by sa mal udržať do roku 2030. Starnutie obyvateľstva je ovplyvnené dlhodobo sa zvyšujúcou strednou dĺžkou života pri narodení, ktorá v roku 2012 dosiahla u mužov hodnotu 72,47 roka a u žien 79,45 roka. Rozsah a vplyvy tohto procesu je možné čiastočne zmierniť a regulovať prostredníctvom vhodne a včasne prijatých opatrení aj v oblasti sociálnych služieb. Vzhľadom na uvedené skutočnosti sa predpokladá zvyšujúci dopyt po sociálnych službách, ale zároveň aj zvyšujúci dopyt po kvalite ich poskytovania."

Dokument: **Strategický rámec starostlivosti o zdravie pre roky 2013 - 2030**

"Strategický rámec starostlivosti o zdravie pre roky 2013 – 2030 uvádza **duševné zdravie medzi svojimi prioritami** a zdôrazňuje na jednej strane **potrebu komunitných intervenčných programov**, zároveň hovorí aj o potrebe výskumov zameraných na vzájomné prepojenie medzi problémami duševného zdravia a sociálnym vylúčením. Duševné poruchy sa môžu vyskytovať aj pri iných druhoch ZP (duálne diagnózy), sú prierezové. "

Dokument: **Atlas rómskych komunit na Slovensku 2013**

V oblasti sociálnych služieb krízovej intervencie sa poskytujú rôzne druhy sociálnych služieb aj pre cieľovú skupinu osôb v marginalizovaných rómskych komunitách. Výberové zisťovanie Regionálneho centra Rozvojového programu OSN (UNDP) - Atlas rómskych komunit na Slovensku 2013 (ďalej len „Atlas 2013“), identifikovalo spolu cca 402 500 Rómov/miek žijúcich na území Slovenskej republiky. Z tohto počtu žije 18,4 % v segregovaných osídleniach, ktoré sú od obce/mesta priestorovo vzdialené, eventuálne oddelené prírodnou alebo umelou bariérou (napr. potok, železnica, cesta, segregáčny múr). Ďalších 35 % z celkového počtu (spolu cca 215 400 Rómov/miek) je priamo ohrozených sociálnym vylúčením a chudobou. Za najhoršiu sa považuje situácia tej časti rómskej populácie, ktorá sa koncentruje v tzv. **marginalizovaných rómskych komunitách** (ďalej len „MRK“), žijúcej v segregovaných osadách. Obyvatelia musia čeliť kombinácii viacerých znevýhodnení: vyskytuje sa u nich chudoba previazaná s demografickými podmienkami, chudoba vytváraná nezamestnanosťou, chudoba zapríčinená vykonávaním nízko kvalifikovanej a nízko platenej práce, či nedostatkom vzdelania a diskrimináciou. Vzhľadom na uvedené skutočnosti je nevyhnutné budovanie kapacít sociálnych služieb krízovej intervencie zameraných práve na tieto cieľové skupiny a lokality, ktoré sú najpočetnejšie v Banskobystrickom, Košickom a Prešovskom kraji.

Dokument: **Národná stratégia zamestnanosti Slovenskej republiky do roku 2020**

Hlavným cieľom stratégie je, okrem dosiahnutia 72%-nej zamestnanosti, aj zlepšenie životných podmienok pracujúcich ľudí. Okrem toho by mala prispieť k účelnejšiemu využívaniu finančných zdrojov určených na podporu zamestnanosti.

Strategické zámery budú realizované v ôsmych kľúčových oblastiach:

- podpora tvorby pracovných miest,
- inovácie ako nástroj podpory zamestnanosti,
- implementácia sociálnej ekonomiky, inovatívny nástroj podpory regionálnej a miestnej zamestnanosti,
- flexibilita pracovných vzťahov, pracovné podmienky, ochrana práce a kultúra práce,
- účinné riešenie dlhodobej nezamestnanosti,
- kapacity, sieťovanie a rozvoj verejných služieb zamestnanosti,
- podpora ponukovej stránky trhu práce prostredníctvom kvalifikácií pre lepšiu zamestnanosť,
- nadrezortná koordinácia politík s pozitívnym vplyvom na zamestnanosť.

Dokument: **Stratégia SR pre integráciu Rómov do roku 2020**

Stratégia reaguje na potrebu riešiť výzvy spojené so sociálnym a spoločenským začleňovaním rómskych komunit i na úrovni Európskej únie. Princípy predkladanej stratégie by sa mali stať základom politík s cieľom riešiť nepriaznivú situáciu cieľovej skupiny pre obdobie do roku 2020, ako aj pre programové obdobie na roky 2014 – 2020 pre použitie štrukturálnych fondov.

Vláda SR je presvedčená, že pri realizácii iniciatív a intervencií zameraných na zlepšenie životných podmienok rómskej populácie na Slovensku musia byť vyvážené tri ciele:

- zlepšenie sociálno-ekonomického postavenia rozšírením reálnych možností zamestnanosti na trhu práce;
- rozvíjanie ľudského kapitálu prostredníctvom lepšieho vzdelávania a zdravotnej starostlivosti;
- posilnenie sociálneho kapitálu a rozvoja komunity prostredníctvom vyšších kompetencií a posilnenia participácie rómskej populácie na spoločenských a občianskych aktivitách.

Dokument: **Stratégia Slovenskej republiky pre mládež na roky 2014-2020**

Mladí ľudia vo veku do 30 rokov patria k najzraniteľnejším skupinám v spoločnosti a zároveň sú cenným zdrojom jej rozvoja. Stratégia definuje ciele s ohľadom na potreby mládeže v oblasti vzdelávania, zamestnanosti, tvorivosti a podnikavosti, ich participácie, zdravia a zdravého životného štýlu, sociálneho začleňovania a dobrovoľníctva. Uplatňovanie tejto stratégie znamená zahrnúť do Programu rozvoja kraja aktivity zamerané na rast osobností mladých ľudí, ich prípravu na prácu, využitie tvorivého potenciálu mladých v praxi a v aktivizácii mladých v spoločnosti.

Pre uplatnenie Stratégie pre mládež v Programe rozvoja kraja je potrebné použiť medzirezortný prístup a aktivity na podporu podnikavosti, zamestnanosti a tvorivosti mladých a zvýšenie participácie realizovať prostredníctvom opatrení v I. prioritnej oblasti PHSR PSK.

Modernizáciu vzdelávania, efektívnejšie prepájanie formálneho a neformálneho vzdelávania, presadzovanie nových foriem vzdelávania, systematický rozvoj kariérneho poradenstva pre mladých, zavádzanie prvkov duálneho vzdelávania ako opatrenia na lepšie prepájanie odborného vzdelávania a praxe a podporu aktivizácie mladých, dobrovoľníctvo, participáciu mladých realizovať v opatreniach II. prioritnej oblasti PHSR PSK. V Prešovskom kraji sa aktivity zamerané na mládež budú orientovať na prioritné oblasti navrhované v pripravovanej regionálnej Stratégii PSK pre mládež na roky 2015-2020 uvedené nižšie.

Navrhované prioritné oblasti Stratégie PSK pre mládež na roky 2015-2020:

- Zamestnanosť a vzdelávanie
- Tvorivosť a podnikavosť

- Dobrovoľníctvo
- Zdravie
- Kvalita života a sociálne začlenenie
- Hodnoty a vzťahy
- Participácia
- Mládež a svet
- Práca s mládežou

Východiská pre stanovenie prioritných cieľov regionálneho rozvoja v doprave

Dokument: Strategický plán rozvoja dopravnej infraštruktúry SR do roku 2020

Dokument: Stratégia rozvoja verejnej osobnej a nemotorovej dopravy SR do roku 2020

Dokument: Národná stratégia rozvoja cyklistickej dopravy a cykloturistiky v Slovenskej republike

Východiská pre stanovenie prioritných cieľov regionálneho rozvoja v kultúre

Dokument: Stratégia rozvoja kultúry SR na roky 2014-2020

Hoci v oblasti kultúry doteraz neexistoval systematický prístup ani stratégia, na obdobie 2014-2020 Ministerstvo kultúry spracovalo dokument Stratégia rozvoja kultúry SR na roky 2014-2020, ktorá sa snaží o nastavenie prioritných oblastí rozvoja kultúry a jej začlenenie do oblastí formujúcich ekonomiku a hlavne kvalitu života obyvateľov žijúcich na Slovensku.

Kultúra je zušľachťujúcou energiou, utvára identitu a charakter spoločnosti dovnútra i navonok. Tvorí hodnoty, vďaka ktorým je život hodný žitia a ktorým ľudia prejavujú svoju kreativitu – tvorivosť a spoluvytvárajú inovačnú kapacitu ďalšieho rozvoja.

Pre Prešovský kraj v rámci Stratégie rozvoja kultúry SR je z hľadiska špecifického zamerania na rozvoj cestovného ruchu dôležitá prioritná oblasť 2 – zachovanie a sprístupnenie kultúrneho dedičstva, prioritná oblasť 5 – funkčný model využitia kreativity a kultúry v hospodárskom rozvoji Slovenska a prioritná oblasť 7 -kultúra ako spolutvorca obrazu štátu v zahraničí. V rámci týchto prioritných oblastí má PSK perspektívu zviditeľniť, obnoviť a spropagovať tradície a kultúru jednotlivých regiónov PSK, ktoré v kombinácii s kultúrnym, historickým a prírodným bohatstvom tohto územia vytvárajú potenciál pre ekonomický rozvoj regiónu a zvýšenie kvality života. Väčšina štátov Európskej únie (EÚ) už aktívne využíva benefity rozvoja kreativity a synergie vyplývajúce z prepájania kultúry, kreativity s trhom a priemyslom, na Slovensku, nevynímajúc PSK sa ešte len tvorí prvá koncepcia tejto významnej a vysoko perspektívnej oblasti.

Východiská pre oblasť cestovného ruchu

Koncepčnými dokumentmi reagujúcimi na tieto skutočnosti na úrovni Slovenska sú predovšetkým Stratégia rozvoja cestovného ruchu do roku 2020 (uznesenie vlády SR č. 379/2013 z 10. júla 2013) a Marketingová stratégia SACR na roky 2014 - 2020.

V oblasti cestovného ruchu má z hľadiska bohatého kultúrneho, historického a prírodného hľadiska dominantnú pozíciu v rámci PSK okres Poprad, s veľkým odstupom nasledovaný okresmi Kežmarok, Bardejov, Prešov a Stará Ľubovňa.

Východiská pre stanovenie prioritných cieľov regionálneho rozvoja v energetike a ochrane životného prostredia

Dohovor primátorov a starostov

Prešovský kraj zaznamenáva vysoký záujem o oblasť obnoviteľných zdrojov energie, zelených technológií a energetickú účinnosť. Zároveň PSK vníma túto oblasť ako potenciál pre rozvoj svojho územia, ktorý povedie aj k tvorbe nových pracovných príležitostí. Energetické a environmentálne potreby v kraji, ako aj európske trendy v oblasti klimatických zmien viedli Prešovský kraj k podpísaniu Dohovoru primátorov a starostov.

Aktívna úloha PSK pomôže zaangažovať mestá a obce do Dohovoru s cieľom naštartovať dlhodobý a udržateľný energetický rozvoj na území regiónu. Význam energetických/klimatických partnerstiev narastá aj vzhľadom na čo najrýchlejšie rozvinutie a zavedenie technológií s nízkymi emisiami CO₂.

Dohovor primátorov a starostov je celospoločenská európska iniciatíva združujúca orgány miestnej a regionálnej samosprávy, ktoré sa spoločne zaviazali zlepšiť kvalitu života svojich obyvateľov prispením k cieľom „3x20“ v oblasti energetiky a ochrany klímy Európskeho spoločenstva. V decembri roku 2008 po prijatí klimaticko-energetického balíčka prijala Európska komisia rozhodnutie priamo zapojiť miestnych a regionálnych činiteľov do plnenia cieľov EÚ.

Prostredníctvom opatrení smerujúcich k zvýšeniu energetickej účinnosti a investícií do obnoviteľných zdrojov energie sa signatári Dohovoru primátorov a starostov zaväzujú znížiť emisie CO₂ na svojom území o minimálne 20 % do roku 2020. Takéto trvalo udržateľné energetické plánovanie prináša tiež rozvoj miestneho hospodárstva, vytváranie pracovných miest, zvýšenie energetickej bezpečnosti, zlepšenie kvality života, zlepšenia v poskytovaní verejných služieb.

PREPOJENOSŤ PHSR PSK NA DOKUMENTY ÚZEMNÉHO ROZVOJA

Dokument: **Koncepcia územného rozvoja Slovenska (KURS)**

Dôležitým dokumentom, ktorý rozpracúva návrh sídelného rozvoja Slovenska v súlade s požiadavkami racionálneho využívania územia a vytvárania vhodných rozvojových podmienok zabezpečujúcich rovnocenné podmienky pre život obyvateľov a rozvoj ekonomických aktivít, je Koncepcia územného rozvoja Slovenska (KURS). Navrhovaná koncepcia vychádza z historických a existujúcich pomerov v osídlení a sídelných súvislostí a sleduje princípy konceptu tvorby polycentrického sídelného systému. Koncepcia navrhuje uplatňovať **princíp polycentricity a koncentrovať rozvoj územia do miest s koncentráciou obyvateľstva a do rozvojových osí, ktoré predstavujú komunikačné a dopravné kanály medzi sídlami a priemyselnými centrami.**

Navrhovaný koncept **sa bude uplatňovať aj pri definovaní PHSR PSK a bude vychádzať z koncentrácie investícií a finančných prostriedkov na rozvoj do tzv. ťažísk osídlenia a rozvojových osí.** Cieľavedomejšie uplatňovanie princípov polycentricity pri akceptovaní trhových mechanizmov v ekonomickej oblasti dáva teoretický predpoklad k vyrovnávaniu disparít na všetkých hierarchických úrovniach (medzinárodnej, celoštátnej, regionálnej).

Termíny „ťažiská osídlenia“ a „rozvojové osi“ sú v dokumente KURS definované ako základné prvky sídelného systému SR.

Ťažiská osídlenia predstavujú sídelné štruktúry, ktoré zahŕňajú sídelné zoskupenia od najviac rozvinutých aglomerovaných sústav osídlenia až po sídelné zoskupenia, ktoré sú založené iba na jednoduchých centripetálnych sídelných vzťahoch na princípe polarizačných účinkov centier. Aglomeračné väzby sú najviac rozvinuté okolo najväčších miest, ktoré sú v súčasnosti aj administratívnymi centrami krajov. Popri Bratislave prepojenej s Trnavou sú spolu prepojené dve krajské mestá, ktoré tvoria druhú najvýznamnejšiu aglomeráciu, mestá Košice a Prešov, ktoré vytvárajú tak jedno ťažisko osídlenia prvej úrovne. Ďalšími významnými ťažiskami osídlenia a to druhej úrovne sú v PSK michalovsko-vranovsko-humenské a popradsko-spišskonovoveské ťažiská osídlenia. Bardejovské ťažisko osídlenia sa svojou významnosťou zaraďuje do tretej úrovne (spolu s krompašským ťažiskom osídlenia, medzilaboreckým ťažiskom osídlenia, sninským ťažiskom osídlenia, staroľubovnianskym ťažiskom osídlenia, svidnícko-stropkovským ťažiskom osídlenia, tornalianskym ťažiskom osídlenia, trebišovským ťažiskom osídlenia, veľkokapušianskym ťažiskom osídlenia).

Mimo vymedzených ťažísk osídlenia všetkých úrovní žije asi 23 % obyvateľov Slovenska.

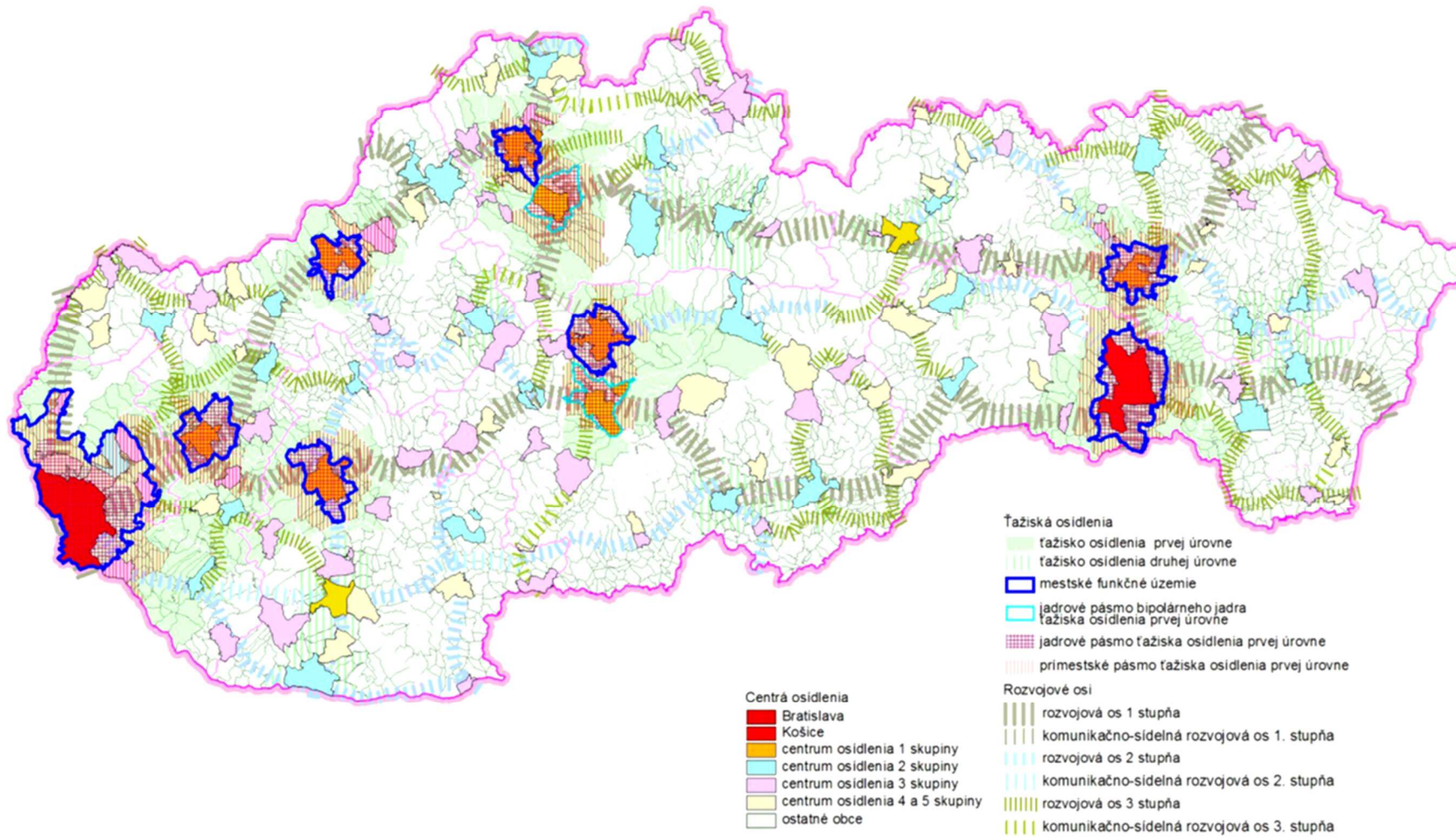
Rozvojové osi sa na Slovensku rozvíjajú v uzlovo-pásovom sídelnom systéme, ktorého osnovu tvoria centrá osídlenia a dopravno-komunikačné systémy spájajúce jednotlivé centrá. V rámci PSK sú definované nasledovné rozvojové osi prvého stupňa: žilinsko-podtatranská rozvojová os: Žilina – Martin – Poprad – Prešov, košicko-prešovská rozvojová os: hranica s Poľskou republikou – Svidník – Prešov – Košice – Čaňa – hranica s Maďarskom. Rozvojové osi druhého stupňa v PSK sú: prešovsko-michalovská rozvojová os: Prešov – Hanušovce nad Topľou – Vranov nad Topľou – Strážske – Michalovce/Humenné, vihorlatská rozvojová os: Humenné – Snina – hranica s Ukrajinou, kežmarsko-torayská rozvojová os: Poprad – Kežmarok – Stará Ľubovňa – Sabinov – Prešov, hornádska rozvojová os: Spišský Štvrtok – Spišská Nová Ves – Krompachy – Košice (v úseku Gelnica – Košice ako komunikačno-sídelná os). Rozvojové osi tretieho stupňa sú v PSK: šarišská rozvojová os: Prešov – Bardejov – hranica s Poľskou republikou, ľubovniansko-svidnícka rozvojová os: Stará Ľubovňa – Bardejov – Svidník, zamagurská rozvojová os: Stará Ľubovňa – Spišská Stará Ves, laborecká rozvojová

os: Svidník – Stropkov – Medzilaborce – hranica s Poľskou republikou/Humenné, zemplínska rozvojová
os: Košice – Slovenské Nové Mesto – Kráľovský Chlmec – Čierna nad Tisou, vranovsko-trebišovská
rozvojová os: Vranov nad Topľou – Sečovce – Trebišov

Zhodnotením kooperačných vzťahov medzi centrami a ich zázemím (predovšetkým zhodnotením dennej dochádzky za prácou a školami, hustotou obyvateľov a aktivít a pod.) boli pri ťažiskách osídlenia prvej úrovne vytvorené pásma – jadrové pásmo, prímestské pásmo a ostatné územie ťažiska osídlenia. **Jadrové pásmo** predstavuje územie obcí s najintenzívnejšími kooperačnými vzťahmi na jadro – centrum aglomerácie, kde sa najviac prejavujú suburbanizačné tendencie a koncentrovaná dekoncentrácia. **Prímestské pásmo** je v nadväznosti na jadrové pásmo predstavované územím obcí, pri ktorých je sledovateľná vysoká intenzita väzieb na jadro ťažiska osídlenia, resp. pri polycentrických ťažiskách osídlenia na ich jadrá. **Okrajové pásmo** – v tomto pásme sú sledovateľné väzby na jadro (jadrá) ťažiská osídlenia predovšetkým v intenzite dochádzky za prácou, alebo ich vzťah je sprostredkovaný cez menšie mestá tvoriace polycentrický systém ťažiska osídlenia.

Grafická príloha dokumentu PHSR nižšie zobrazuje členenie PSK podľa vyššie vysvetlených prvkov sídelného systému.

Priestory územnej koncentrácie podľa Partnerskej dohody SR 2014-2020

INÉ ROZVOJOVÉ DOKUMENTY REGIONÁLNEHO CHARAKTERU VSTUPUJÚCE DO PRÍPRAVY PHSR PSK NA OBDOBIE 2014 – 2020

- Územný plán PSK (návrh analytickej časti)
- Program rozvoja vidieka PSK (návrh)
- Program energetického manažmentu PSK (návrh)
- Stratégia destinačného marketingu cestovného ruchu PSK
- Generel dopravnej infraštruktúry PSK (návrh)
- Konceptia dopravy vo verejnom záujme (návrh)
- Regionálna integrovaná územná stratégia (návrh analytickej časti a stratégie)
- Návrh Regionálnej stratégie výchovy a vzdelávania v stredných školách v PSK

Generel dopravnej infraštruktúry Prešovského kraja

Generel dopravnej infraštruktúry Prešovského kraja je spracovaný formou územnej prognózy (ďalej iba územná prognóza) podľa § 6 zákona č. 50/1976 Zb. o územnom plánovaní a stavebnom poriadku v znení neskorších predpisov (ďalej len stavebný zákon), ktorá je zameraná na riešenie možnosti podpory dlhodobého funkčného využívania územia samosprávneho kraja dopravnou infraštruktúrou. Cieľom územnej prognózy je stanoviť hlavné zásady rozvoja dopravnej infraštruktúry, zásady jej optimalizácie a priority pre postup skvalitňovania dopravy v Prešovskom samosprávnom kraji so zameraním najmä na optimalizáciu cestnej a železničnej dopravy, vrátane ostatných druhov dopravy (leteckej, vodnej a cyklistickej), pri primeranom zohľadnení samosprávnych rozvojových zámerov definovaných v územnoplánovacích dokumentáciách. PHSR PSK vychádzal iba z konceptu návrhu Generelu, keďže v čase spracovania PHSR ešte nebola k dispozícii schválená verzia tohto dokumentu.

Riešenie verejného dopravného vybavenia pozostáva z návrhov v oblasti cestnej, železničnej, kombinovanej, leteckej, vodnej a cyklistickej dopravy, vrátane hraničných priechodov. Pre vyváženosť rozpracovanosti jednotlivých druhov dopravy v územnej prognóze, znižovanie podielu individuálnej motorovej dopravy a zvyšovanie cyklistickej dopravy, je žiaduce primerané rozpracovanie cyklistickej dopravy predovšetkým v mestských aglomeráciách a územiach vykazujúcich vysokú návštevnosť. Pre podporu cestovného ruchu ako jednej zo základných hospodárskych oblastí samosprávneho kraja je žiaduce zapracovať medzinárodné, nadregionálne a regionálne turistické koridory. Zároveň je potrebné zvýrazniť základné cezhraničné priechody pre kamiónovú dopravu.

Boli riešené vnútroregionálne a medziregionálne dopravné súvislosti dopravy všetkého druhu. Prioritou boli predovšetkým varianty s medzinárodnými súvislosťami, ako dopravné rozvojové osi, rýchlostná cesta R 4 a variantnosť Eurovelo č. 11 zohľadňujúca základnú kostru cyklistickej dopravy so zameraním na mestské aglomerácie, ich vzájomné prepojenie a sprístupnenie prírodných a kultúrnych lokalít svetového a európskeho významu.

(Návrh konceptu dokumentu obsahuje priority v európskom a republikovom kontexte, vyhodnotenie doterajších dopravných vzťahov a väzieb. Komplexne rieši dopravný systém v rámci PSK a porovnáva dopravné riešenie s platnou KURS a platným ÚPN VÚC Prešovského kraja. Zvyšuje dopravnú dostupnosť za účelom odstraňovania rozdielov v rámci riešeného územia pri využití rozvojového potenciálu kraja a podnetov z okolitých oblastí susedných krajín a krajov Slovenska. Definuje predpoklady pre systém integrovanej dopravy so znižovaním podielu individuálnej motorovej dopravy

a zvyšovania cyklistickej dopravy, predovšetkým v ťažiskách osídlenia a v územiach preukazujúcich aglomeračné súvislosti a vnútro aglomeračné vzťahy.)

Koncepcia dopravy vo verejnom záujme pre PSK

Program rozvoja kraja vychádzal z návrhu územnej prognózy pre Koncepciu dopravy do verejnom záujme pre Prešovský samosprávny kraj spracovanej v auguste 2015.

Koncepcia dopravy vo verejnom záujme pre Prešovský samosprávny kraj je dokument spracúvaný formou územnej prognózy podľa § 6 zákona FZ ČSSR č. 50/1976 Zb. o územnom plánovaní a stavebnom poriadku v znení neskorších predpisov a zameraný na riešenie možnosti podpory dlhodobého funkčného využívania územia samosprávneho kraja verejnou dopravou na obdobie 25 rokov.

Cieľom koncepcie je optimalizácia verejnej cestnej, železničnej a cyklistickej dopravy výhľadovým prechodom na integrovanú dopravu, predovšetkým v sídelných (mestských) aglomeráciách a územiach vykazujúcich vysokú návštevnosť. Koncepcia uvažuje s 2 variantmi rozvoja dopravy vo verejnom záujme.

Variant č. 1 pre územia s predpokladaným demografickým nárastom počtu obyvateľov, kde v súčasnosti žije nad 50% rómskeho obyvateľstva,

Variant č.2 pre územia ktoré predpokladajú slabý nárast, stagnáciu alebo pokles demografickej krivky.

Riešenie územnej prognózy vytvára podmienky pre skvalitnenie, zvýšenie dostupnosti integrovanej dopravnej infraštruktúry, konkurencieschopné dopravné služby, užívateľsky prijateľnú dopravu a ekologicky a energeticky efektívnu a bezpečnú dopravu.

Sú navrhnuté možnosti multimodálnej dopravy a integrovaných dopravných systémov poskytujúcich služby na úrovni celého regiónu, so sieťou prestupných terminálov aj so záchytnými parkoviskami pre všetky druhy dopravy, vo väzbe na železničné a autobusové stanice tak, aby tieto parkoviská riešili možnosť dlhodobého parkovania motorových vozidiel, čím sa zjednoduší zapojenie občanov do možnosti využívania dopravy vo verejnom záujme. Súčasťou je dopravná prognóza s návrhom prerozdelenia dopravných/prepravných výkonov. Toto vytvára podmienky pre vybudovanie Prešovskej integrovanej regionálnej dopravy, ktorú bude možné neskôr prepojiť s inými integrovanými dopravnými systémami (napr.: KORID).

Podľa prognózy vývoja obyvateľstva v okresoch SR do roku 2035, spracovanej Prognostickým ústavom SAV, Výskumným demografickým centrom a Katedrou humánnej geografie a demografie Prírodovedeckej fakulty UK v roku 2013, predpokladaný vývoj počtu obyvateľov v Prešovskom kraji bude mať rastúcu tendenciu hlavne z dôvodu nárastu rómskej populácie, predovšetkým v okresoch Levoča, Kežmarok, Stará Ľubovňa, Sabinov a Prešov. Vo východných okresoch sa predpokladá pokles počtu obyvateľov. Okrem iných faktorov ide predovšetkým o rómsku komunitu, kde sa neuvažuje so zvýšeným percentom vzdelania, čo má za dôsledok, že z dôvodov nevznikania pracovných príležitostí odchádzajú v prevažnej miere za prácou do zahraničia alebo do západných regiónov Slovenska, resp. veľká časť tejto populácie je nezamestnaná. PSK má viac ako 60 % obyvateľov v produktívnom veku a takmer 23% v predproduktívnom veku. Priemerný vek obyvateľstva predstavuje 34 rokov. Podľa údajov ŠÚ SR má PSK najhoršiu ekonomickú bilanciu ekonomickej aktivity obyvateľstva a najvyšší podiel nezamestnaných. Prešovský kraj v ekonomickej výkonnosti a v príjmoch obyvateľstva zaostáva v hospodárskom rozvoji za úrovňou Slovenskej republiky. Prešovský kraj je prihraničným regiónom.

Z hľadiska dopravnej polohy má významné postavenie pre celé východné Slovensko, a to v cestnej aj v železničnej doprave. Rozvoj hospodárskej základne je podmienený dostupnosťou dopravnej siete, jej napojením na nadradený dopravný systém, priepustnosťou a celkovým komfortom – kvalitou dopravného vybavenia. Vzhľadom na obrovský potenciál kraja v oblasti rozvoja cestovného ruchu, ale chýbajúce dopravné služby, sa prejavujú aj značné rezervy v poskytovaní ubytovacích a stravovacích služieb v kraji. Z historického vývinu osídlenia v kraji má PSK nevýhodu príliš veľkého počtu malých obcí do 500 obyvateľov, pre ktoré je ekonomicky príliš náročné zapojiť ich rovnakým spôsobom do siete verejnej osobnej dopravy. Z tohto dôvodu je zaistenie dopravnej obslužnosti PSK v súčasnosti riešené predovšetkým autobusovou osobnou dopravou, ktorá sa pohybuje prevažne po cestách II. a III. triedy. S ohľadom na predpokladaný populačný boom, hlavne v obciach s vysokým podielom rómskeho etnika a v rómskych osadách, sa plánuje riešiť kde do roku 2040 zvýšený záujem o VOD formou autobusovej osobnej dopravy so zberným a plošným charakterom. Požiadavku EU na zrovnoprávenie všetkých občanov v rámci rovnakej možnosti prístupu k verejnej doprave je možné doceliť len pri zavedení multimodálnej osobnej dopravy, s prechodom na integrovaný dopravný systém (IDS). V rámci IDS bude potrebné zapojiť aj vozidlá do 10 pasažierov alebo taxi. Táto možnosť sa javí z terajšieho hľadiska ako nadštandardná, avšak pri zavedení jednotnej tarifnej sadzby môže byť pre komerčných prepravcov zaujímavá. Je potrebné dosiahnuť aj vhodný pomer medzi individuálnou automobilovou dopravou (IAD) a verejnou osobnou dopravou (VOD), ktorý je podľa zahraničných skúseností IAD: VOD = 66,6:33,4%. Tento pomer bol na Slovensku v r. 1970 v obrátenom pomere 22,97:77,03, ale v roku 2012 sa otočil na 74,80:25,20 v neprospech VOD. Dôvodom bol neustály pokles vývoja cestujúcich v prímestskej autobusovej doprave PSK, čo za obdobie 12 rokov tvorilo pokles o cca 45 %.

Vzhľadom na vyššie spomenuté podmienky preto koncepcia dopravy vo verejnom záujme odporúča:

- rešpektovať cestnú sieť a dopravné napojenia obcí, kde sa predpokladá veľký nárast obyvateľstva v uvažovanom horizonte roku 2040 (predpokladá sa aj nárast stupňa motorizácie tejto skupiny obyvateľstva, ktorý sa tak priblíži priemeru) z hľadiska dopravy vo verejnom záujme.
- zohľadniť dopravnú prognózu demografických a ekonomických predpokladov obyvateľstva a pracovných príležitostí z ohľadom na požiadavky dopravy vo verejnom záujme,
- rešpektovať prestupné terminály osobnej multimodálnej dopravy, ktoré sprístupňujú prírodné a kultúrno-historické hodnoty PSK,
- rešpektovať súčasný stav VOD evidovaných priemyselných parkov v PSK,
- vytvárať podmienky pre VOD, ktorá zohľadňuje jednotlivé regióny turizmu a CR PSK
- vytvárať podmienky pre rozvoj infraštruktúry v prestupových turistických termináloch
- vytvárať podmienky pre všetky mestské aglomerácie a územia vykazujúce vysokú návštevnosť

Dokument: **Regionálna integrovaná územná stratégia pre PSK**

V programovom období 2014-2020 bude v IROP integrovaný prístup realizovaný prostredníctvom **Regionálnych integrovaných územných stratégií (ďalej len „RIÚS“)** na úrovni samosprávnych krajov. V čl. 36 nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1303/2013 sú RIÚS vnímané ako aplikácia integrovaného prístupu prostredníctvom integrovaných územných investícií.

Na základe strategických priorít RIÚS a im vymedzených alokácií z IROP bude Prešovský samosprávny kraj prostredníctvom oprávnených prijímateľov podpory realizovať integrované územné investície (IÚI), vrátane IÚI pre udržateľný rozvoj miest (ďalej len UMR). Osobitnou časťou dokumentu RIÚS je

integrovaná územná stratégia pre udržateľný rozvoj miest, pokrývajúca územie funkčnej mestskej oblasti v rámci daného regiónu NUTS III. Medzi takto špecifikované mestá budú patriť mestá Humenné, Poprad a Prešov. Ďalšou významnou aglomeráciou pre IUI sú mestá Prešov a Košice, ktoré spolu vytvárajú jedno ťažisko osídlenia prvej úrovne, ktoré je druhým najvýznamnejším na Slovensku.

Návrh Regionálnej stratégie výchovy a vzdelávania v stredných školách v PSK

Stredné školy majú plniť požiadavky trhu práce v regióne adekvátnou štruktúrou študijných a učebných odborov. Samosprávny kraj má napomáhať tomuto procesu tvorbou siete stredných škôl a školských zariadení, študijných a učebných odborov tak, aby región bol sebestačný v súlade s programom jeho rozvoja. Ide o proces s maximálne efektívnym využitím existujúcich kapacitných a materiálnych podmienok, personálneho obsadenia existujúcich škôl a efektívnym vynaložením finančných prostriedkov.

K 15.9.2013 študovalo na stredných odborných školách v Prešovskom samosprávnom kraji 25 488 žiakov a k 5.9.2014 ich bolo 24 329 čo je o 1 159 žiakov menej. V tabuľke je uvedený počet žiakov a percentuálny podiel podľa skupín študijných a učebných odborov v zmysle Vyhlášky MŠVVaŠ SR č. 64/2015 Z. z. V súčasnosti najviac žiakov študuje odbory v skupinách ekonomika a organizácia, obchod a služby I, II, elektrotechnika a stavebníctvo, geodézia a kartografia. - zdroj: CVTI, Bratislava

Tabuľka počtu žiakov v PSK a percentuálny podiel podľa skupín študijných a učebných odborov

Vysvetlivky názvov stĺpcov tabuľky:

1. Stĺpec: Skupina študijného/učebného odboru,
2. stĺpec: názov študijného/učebného odboru
- 3 stĺpec: počet žiakov k 15.9.2013,
4. stĺpec: perc. podiel žiakov podľa vyhlášky,
5. stĺpec: počet žiakov k 15.9.2014,
6. stĺpec: perc. podiel žiakov podľa vyhlášky k 15.9.2014:

11 fyzikálno-matematické vedy	0	0,00	0	0,00
21 baníctvo, geológia a geotechnika	0	0,00	0	0,00
22 hutníctvo	0	0,00	0	0,00
23 strojárstvo a ostatná kovospracúvacia výroba I	200	0,54	232	0,66
24 strojárstvo a ostatná kovospracúvacia výroba II	1 831	4,96	1 796	5,08
26 elektrotechnika	2 918	7,90	3 003	8,50
27 technická chémia silikátov	8	0,02	0	0,00
28 technická a aplikovaná chémia	201	0,54	174	0,49
29 potravinárstvo	578	1,56	572	1,62
31 textil a odevníctvo	658	1,78	628	1,78
32 spracúvanie kože, kožušín a výroba obuvi	0	0,00	0	0,00
33 spracúvanie dreva	437	1,18	476	1,35
34 polygrafia a médiá	558	1,51	511	1,45
36 stavebníctvo, geodézia a kartografia	2 200	5,95	2 124	6,01
37 doprava, pošty a telekomunikácie	717	1,94	631	1,79
39 špeciálne technické odbory	643	1,74	558	1,58
42 poľnohospodárstvo, lesné hospodárstvo a rozvoj vidieka I	246	0,67	232	0,66
43 veterinárne vedy	37	0,10	37	0,10
45 poľnohospodárstvo, lesné hospodárstvo a rozvoj vidieka II	349	0,94	371	1,05
53 zdravotnícke odbory vzdelávania na SZŠ	1 880	5,09	1 796	5,08
62 ekonomické vedy	0	0,00	0	0,00
63 ekonomika a organizácia, obchod a služby I	5 315	14,39	4 974	14,08
64 ekonomika a organizácia, obchod a služby II	4 476	12,11	4 001	11,33
68 právne vedy	176	0,48	177	0,50
72 publicistika, knihovníctvo a vedecké informácie	207	0,56	215	0,61
75 pedagogické vedy	0	0,00	0	0,00
76 učiteľstvo	892	2,41	899	2,55
79 gymnázium	11 458	31,01	10 994	31,12
82 umenie a umeleckoremeselná tvorba I	877	2,37	847	2,40
85 umenie a umeleckoremeselná tvorba II	84	0,23	75	0,21
92 bezpečnostné služby	0	0,00	0	0,00
Spolu - počet žiakov k 15.9.2013, perc. podiel žiakov				
podľa vyhlášky, počet žiakov k 15.9.2014, perc. Podiel žiakov:	36 946	100,00	35 323	100,00
Z toho gymnáziá:	11 458	31,01	10 994	31,12
Z toho stredné odborné školy:	25 488	68,99	24 329	68,88

Úlohou PSK je zvyšovať kvalitu odborného vzdelávania a prípravy a zvýšiť záujem žiakov o odborné vzdelávanie. Na základe toho sú vytýčené nasledujúce zámery a ciele.

Strategický zámer č. 1: Efektívny systém odborného vzdelávania

Cieľ 1.1. - Optimalizácia siete stredných odborných škôl

Cieľ 1.2. - Optimalizácia študijných a učebných odborov v SOS

Cieľ 1.3. - Rozvíjanie a určenie odborných kompetencií v spolupráci so zamestnávateľmi

Cieľ 1.4. - Zlepšenie prístupu k moderným technológiám, ktoré používajú zamestnávateľia v praxi

Strategický zámer č. 2: Vytvorenie fungujúceho informačného systému o možnostiach odborného vzdelávania a prípravy v PSK

Cieľ 2.1. - Vytvorenie systému kariérneho poradenstva v súlade s potrebami trhu práce

Strategický zámer č. 3: Multifunkčný systém odborného vzdelávania a prípravy

Cieľ 3.1. - Prehlbovanie vzťahov medzi SOŠ, vysokými školami a zamestnávateľmi

Cieľ 3.2. - Zlepšenie podnikateľského myslenia

Cieľ 3.3.- Zintenzívnenie spolupráce SOŠ v oblasti odborného vzdelávania a výmeny skúseností so vzdelávacími inštitúciami v európskych štátoch

V rámci transformácie odborného školstva sa od 1.9.2015 podľa zákona č. 61/2015 Z. z o odbornom vzdelávaní a príprave a o zmene a doplnení niektorých zákonov zavádza systém duálneho vzdelávania. Duálne vzdelávanie je systém odborného vzdelávania a prípravy na výkon povolania, ktorým sa získavajú vedomosti, schopnosti a zručnosti potrebné pre povolanie. V Prešovskom samosprávnom kraji na školský rok 2015/2016 podali žiadosť štyria zamestnávateľia, a to: - SANAS, a.s., Sabinov – duálne vzdelávanie pre SOŠ drevársku, Spišská Nová Ves v študijnom odbore 3341K operátor drevárskej a nábytkárskej výroby – 9 žiakov, - Mukino, s.r.o., Prešov – duálne vzdelávanie pre SOŠ technickú, Prešov v učebnom odbore 3661 H murár – 6 žiakov, - PLYNAS, s.r.o., Prešov – duálne vzdelávanie pre SOŠ technickú, Prešov v učebnom odbore 3693 H technik energetických zariadení budov – 3 žiakov, - IQ Build, s.r.o., Sabinov – duálne vzdelávanie pre SOŠ technickú, Prešov v učebnom odbore 3661 H murár – 1 žiak.

V súčasnosti na území PSK sú vytvorené nasledovné COVaP, a to: - Centrum odborného vzdelávania pre gastronómiu, hotelierstvo, obchod a služby pri Hotelovej akadémii J. Andraščíka v Bardejove, - Centrum odborného vzdelávania pre obchod, cestovný ruch a služby pri Súkromnej strednej odbornej škole Dukelská 33, 087 01 Giraltovce, - Centrum odborného vzdelávania pre elektrotechniku, automatizáciu, elektroenergetiku, informačné a sieťové technológie pri SPŠ elektrotechnickej, Plzenská 1, Prešov, 11 - Centrum odborného vzdelávania pre lesníctvo pri Spojenej škole, Kollárova 10, Prešov, - Centrum odborného vzdelávania v stavebníctve pri SOŠ technickej, Volgogradská 1, Prešov, - Centrum odborného vzdelávania v elektrotechnike pri SOŠ elektrotechnickej, Poprad – Matejovce. - Centrum odborného vzdelávania pre gastronómiu, hotelierstvo a turizmus pri Hotelovej akadémii O. Brucknera, Kežmarok. V procese schvaľovania sú: - Centrum odborného vzdelávania pre priemyselnú automatizáciu a informačné technológie pri Spojenej škole, Ľ. Podjavorinskej 22, Prešov, - Centrum odborného vzdelávania pre odbory autoopravár – mechanik, strojárstvo – výroba, montáž a opravy prístrojov, strojov a zariadení, technika a prevádzka dopravy pri Strednej odbornej škole, Mierová 1973/79, Humenné.